СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 267. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 18-го листопаду 1941. No. 267. Jersey City, N. J., Tuesday, November 18, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ, НЕ ДОБИВШИСЯ УГОДИ, ТАКИ ВИХОДИТЬ НА СТРАЙК

ВАШИНГТОН. — Майнерська юнія, на чолі якої стоїть Джан Л. Луїс, почала ґенеральний страйк, бо переговори її провідників з представниками великих сталевих компаній не дійшли до успішного кінця. Переговори ці велися на домагання президента Рузвелта, який наразі відмовився ужити війська та силою пустити в рух копальні вугля, так потрібні для краєвої оборони. Покищо певно не знати, як поступить президент. Кажуть, що він сперщу заапелює прямо до робітництва, щоб припинити страйки, а коли це не вдасться, він буде змушений домагатися від Конгресу нових проти-юнійних законів.

КПО ПІДДЕРЖУЄ ЛУЇСА ТА ЙОГО ДОМАГАННЯ

ДІТРОЙТ (Міш.). — Екзекутивна Рада Комітету Промислової Організації, яка обєднує щонайменше 5,000,000 робітників, випустила заяву, в якій висказує свою повну солідарність з Дж. Луїсом та його домаганнями, які він поставив компаніям. Між тими, що піддержують Луїса, є також юнія Сидней Гилмана, який є тепер одним з директорів ОПМ.

АМЕРИКАНЦІ ПОЛОНИЛИ КОРАБЕЛЬ „ОСІ"

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки подає до відома, що американські кораблі полонили замаскований вантажний корабель, приналежний до тоталітарних держав, який плив під американським звіздяним прапором. Це сталося ще 5. листопада, та уряд щойно тепер подав це до публичного відома. Не подано рівнож до якої національности належить згаданий корабель, а з подробиць про його захоплення подано лише це, що залога, побачивши американський кружляк, намагалася затопити корабель, але це її не вдалося.

ҐВІЛЕР ЗАКИДАЄ, ЩО АМЕРИКАНСЬКА ФЛЬОТА ЗААНҐАЖОВАНА В „АҐРЕСИВНІЙ АКЦІЇ".

ВАШИНГТОН. — Ізоляційний сенатор Б. Ґвілер, демократ з Монтани, заявив, що американська фльота разом з англійською є заанґажована „в аґресивній акції" на Атлянтику та на Тихому океані. Він обвинувачує адміністрацію в тому, що така акція є протиконституційною. Зміна Невтральностевого Закону дозволяє лиш на супровід торговельних кораблів, а не воєнних, говорив Ґвілер. Свої арґументи піддержав Ґвілер листом, писаним одним моряком, що є членом залоги корабля „Ст. Луїс".

ІКЕС ПРОТИ „ЗРАДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ"

ВАШИНГТОН. — Гарольд Ікес, секретар внутрішніх справ, говорячи на зібранні влаштованому „Комітетом Оборони Америки" заявив, що ці з американців, які „свідомо або несвідомо грають зрадницьку ролю", не сміють нічим шкодити цьому змаганню, до якого прямує величезна більшість американського народу. А тим змаганням є знищення Гітлера. Він твердив, що ізоляціоністи та угодовці мали аж два роки часу, щоб переконати нарід своїми арґументами. А тепер, коли їм це не вдалося, їх роля скінчена. Як програна меншість вони повинні усунутися від публичного життя та стояти в тіні.

КАЖЕ, ЩО НІМЕЦЬКЕ ПОГАНСТВО ЗАГРОЖУЄ СВІТОВОМУ ХРИСТІЯНСТВУ

БРУКЛИН, (Н. Й.). — Священик Фултон Дж. Шин, професор Католицького Університету у Вашингтоні, що то відомий з того, що критикував президента щодо „свободи релігії" в Росії, говорячи в Ст. Джан Каледжі в Брукліні, заявив, що німецький ново-поганський рух загрожує світовому християнству. Він твердив, що Гітлер не нищить комунізм як такий, але нищить мілітарну силу Росії. Якщо він цього доконає, тоді буде старатися знищити християнську релігію по цілому світі. Він рівнож торкнувся питання помочі Росії та заявив, що в цій справі витворився певного рода баламута. Її поширюють московсько-комуністичні агітатори та група американських журналістів, яка завзялася зробити „великого чоловіка" зо Сталіна. Шін є за допомогу народам Росії.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ІЗОЛЯЦІОНІЗМОМ

НЮ ЙОРК. — Пані Елеонора Рузвелт, виступаючи з промовою на одній з її радієвих говірок, заявила, що твердження ізоляціоністів начеб то Америка була цілком безпечна перед нападом, не цілком узасаднені. Вона казала, що упадок численних держав, які були так добре узброєні, що здавалося, що вони не до здобуття, наглядно переконує, що ніхто не може бути цілком безпечним перед диктаторами. Пані Рузвелт спеціяльно звернула увагу на організацію „Америка перша", яка на її думку має найбільше прихильників в середньо-західних стейтах, головно в Іллінойс та Мішіґен.

КАТАСТРОФА БОМБОВИКА В СТЕЙТІ МЕЙН

БАНҐОР (Мейн). — Військові літаки віднайшли розбитки військового бомбовика, який впав на лісисті гори Мейну та розбився на дрібні кусні. На бомбовику було чотирох людей, і покищо не знати, чи вони загинули чи врятувалися. Ці, що побачили розбитки бомбовика з другого літака твердять, що навкола розбитків не видно жадного сліду життя.

БОЛЬШЕВИКИ ПОТРЕБУЮТЬ ПОЖИВИ ТА АМУНІЦІЇ, ЩОБИ ВИДЕРЖАТИ НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП

Департамент рільництва повідомляє, що большевики потребують великої скількости поживи та амуніції, щоб вдержати фронт проти Німеччини. Тих річей пекуче потребуватиме Совєтський Союз вже цеї зими, не говорячи про наступний рік. Захоплення майже цілої України німцями представлятиме для большевиків велику втрату, головно коли ходить про харчі та поживу. Тому на Америку припаде обовязок посилати до Росії не тільки літаки, пови та амуніцію, але також харчі, збіжжя і пр. Вже тепер йдуть переговори в справі висилки до Совєтського Союзу більшої скількости збіжжа та цукру, хоч не є виключене, що большевики зажадають й інших середників поживи. Не зважаючи на вивіз великої скількости тих середників до Англії, Америка має великий запас харчів, так, що може вивозити й до большевицької Росії без шкоди для себе. Та найбільшою проблемою, яку приходиться поконати, це справа достави тих середників до Росії. Як відомо, шляхи туди є дуже обмежені, булоб ще гірше, якби німці заняли Кавказ.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ ПРОТИ МАСОВИХ РОЗСТРІЛІВ НІМЕЦЬКИМИ ОКУПАНТАМИ

Заходами Комітету Оборони Америки та Організації Вільного Світа відбулося в неділю, 16. листопада ц. р. в Метрополітан Опера Гавз в Ню Йорку масове протестаційне віче проти масових розстрілів, що їх доконують німці в окупованих ними европейських краях. Головним промовцем був Пол МекНот, Адміністратор Федерального Обезпечення, який сказав у своїй промові, що недалекий то час, коли прийде кінець німецькій завойовницькій машині. Поширюючи свої територіяльні здобутки на всі сторони світа, Гітлер основно помилився в своїх розчисленнях щодо Америки, казав промовець. Він думав, що застрашить Америку своїми перемогами. Та так не сталося, бо Злучені Держави рішені тепер більш ніж коли інде знищити гітлеризм та його фільософію.

До інших промовців того віча, належали: Ян Масарик, представник чехословацького уряду на вигнанню, Генрі Гавк, представник „вільного Француського руху", та визначні американці. В тому протестаційному вічу взяло участь понад 3,000 учасників.

НІМЦІ ЗДОБУЛИ КЕРЧ

Німецька пресова агенція подає, що німецькі війська на Кримі здобули твердиню Керч, посунену найдальше на схід Криму і контролюючу вхід до Азовського моря. Та твердиня важна ще й тим, що звідтам німецькі сили можуть випадати на Кавказ, уникаючи обходу через Ростов. Німецькі кола говорять, що дотепер на Кримі взято в полон сто тисяч совєтського війська. Біля Севастополя, кажуть німецькі звідомлення, німцям вдалося взяти один форт. Совєтські війська там ставлять завзятий опір. Німці також признають, що в околицях Ленінграду совєтські війська повели сильні протинаступи. В околицях Москви совєтські сили, розвинули чинність, кажуть німці.

СОВЄТИ ГОВОРЯТЬ ПРО СОЮЗНИКА „ЗИМУ"

Совєтські кола говорять, що в околицях Москви і на північ від неї розпочалась справжня „Наполеонівська зима", себто така велика студінь, що німецька армія не може її зносити. В німецьких рядах кидаються пошесні недуги, зокрема тиф. Є також часті випадки відморозіння рук, ніг і ріжних частин обличчя. Положення німецьких військ тим гірше, що воно звичайно є поза містами, а совєтські війська мають захист в місті. Користаючи з цього совєтські війська повели на кількох фронтах сильні протинаступи на німців, кажуть совєтські звідомлення.

НІМЕЦЬКА МИРОВА „ОФЕНЗИВА"

Хоч недавно представник німецького уряду в Берліні заявив, що Німеччина тепер не зробить Британії ніяких мирових предложень, то проте німецький амбасадор до Туреччини, фон Папен, що був недавно в Еспанії, еспанським журналістам сказав, що вже вкоротці Німеччина поведе сильну офензиву за те, щоб замирити світ. Німеччина як умову знов поставить це, що відступить гегемонію над західним світом англо-саксонським краям, а собі застереже гегемонію на сході Европи. Фон Папен заявив, що Німеччина числиться з сильною можливістю, що Британія мирові пропозиції відкине.

ВІДКЛИКУЮТЬ НЕВТРАЛЬНІСТЬ. — Сцена в палаті послів конґресу, коли предсідник палати, Сем Рейберн, підписує закон про ревізію невтральности. Цьому приглядаються (від лівої руки до правої): конґресмен Петрик Дж. Боленд, з Пенсилвенії, „батіґ" Демократичної Партії в конґресі; Джан В. МекКормек, з Месечусетс, провідник більшости; Говард Смит, з Верджінії, та Ленсдейл Ґ. Саскер, з Меріленду, котрий вів демократичну опозицію проти проєкту.

На основі цього закону узброєні американські торговельні кораблі будуть мати право заїзджати до портів воюючих держав по всему світі.

ҐРАБСКІ ЗНОВ ХОЧЕ „РОЗВЯЗУВАТИ" УКРАЇНСЬКУ СПРАВУ

ЛОНДОН. — В польськім тижневику, що виходить в Лондоні, „Відомосьці Польске" відомий польський політик і економіст, Станіслав Ґрабскі, помістив статтю, в якій говорить, що вже тепер поляки мусять розвязати жидівське й українське питання, „згідно з великою ідеєю вільної Польщі". Станіслав Ґрабскі вже в минулому брався розвязувати українське питання і по першій світовій війні, коли то поляки захопили були західню область Української Народньої Републики, заявив, що „русини в Польщі мусять зникнути до 25 літ". Тепер по 25 літах Ґрабскі змінився на стільки, що вже „русинів" називає українцями. Ґрабского вивезли були зі Львова на Сибір большевицькі власти. Але по заключенні союзу з польським урядом на еміґрації вони випустили Ґрабского і дозволили йому виїхати до Лондону, де він тепер в польськім уряді в Лондоні відограє передову ролю.

НІМЕЦЬКА ВЛАДА ТВОРИТЬ ҐЕТТО У ЛЬВОВІ.

БЕРЛІН. — Німецька влада створила у Львові жидівське ґетто, себто дільницю, в якій будуть жити виключно жиди. Та дільниця буде міститись на полудне від залізничої лінії, що йде з головного двірця і Підзамча до Тернополя. З цілого Львова туди зженуть жидів, знову християнам, що тепер живуть у тій дільници, звелять звідтам забратись.

НІМЕЦЬКА ПЕРЕСТОРОГА НА АДРЕСУ ПОЛЯКІВ.

БЕРЛІН. — Німецька ґазета міністерства закордонних справ, „Дойтше Діпльоматіше Кореспонденц" помістила статтю, в якій перестерігає поляків, що вони мають ще ... будуть вповні співпрацювати з німецькою владою. Поляки, каже та ґазета, мусять раз на все забути про свою повну самостійність і мусять коритись німецькій зверхности. Дотепер німецька влада давала нераз докази свого прихильного відношення до поляків, але поляки цього не хотіли оцінити. Стаття кінчиться закликом, що краще застрілити пять тисяч поляків, ніж дозволити існувати пятьом соткам польських „зрадників".

ЯПОНСЬКІ ДОМАГАННЯ В СТОРОНУ АМЕРИКИ.

ТОКІЙО. — В Токійо відбулось історичне засідання японського парляменту, на якім премієр і два міністри виголосили важні промови, зясовуючи міжнародне положення. Премієр Тойо заявив, що Японія домагається від Америки трьох умовин: Америка й інші треті сили не повинні спинювати Японії і її ділань у Китаю, в цілі покінчення „китайського інціденту", яким то іменем називають японці свою війну з Китаєм. Америка, Британія і Ніделяндські Індії не будуть творити мілітарної загрози Японії, зокрема не будуть переводити економічної бльокади. Найбільші зусилля повинні бути доложені, щоб европейська війна не була простягнена також на Тихий океан. Ця остання точка відноситься вже до всіх сторін, включаючи Японію.

ФРАНЦІЯ ЗНОВ КЛОНИТЬСЯ ДО „СПІВПРАЦІ".

ВІШІ. — Є велика правдоподібність, що французький уряд таки склониться в бік Німеччини і вже в короткому часі розпічне з Німеччиною тісну співпрацю. Та співпраця мабуть піде так далеко, що французький уряд дасть до диспозиції державам „осі" свою фльоту і свої порти. Ходять слухи, що ґенерал Вейґан буде усунений. Взаміну за ту співпрацю Франція дістане деякі полекші, як випущення воєнних полонених, зменшення коштів німецької окупації і т. п. Ті кошти виносять по 400 міліонів франків денно. Щоб витиснути ті гроші з Франції, німецька окупаційна влада змушує французів випродувати їхні фабрики й інші економічні підприємства.

РОЗСТРІЛ ПЯТЬОХ ОСІБ ЗА КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

КУЙБИШІВ. — Московський воєнний трибунал засудив на смерть пятьох осіб, які поширювали в Москві летючки з закликом повстання проти большевицької влади. Засуд відразу виконано. Серед застрілених були два інжинири, два техніки і один економіст.

АНҐЛІЯ ПОБИРАЄ ДО ВОЄННОЇ СЛУЖБИ ЗАМІЖНИХ ЖІНОК.

ЛОНДОН. — Англійський міністер праці, Ернест Бевин, заявив, що Англія потребує один міліон заміжних жінок до ріжної воєнної служби. Він говорив головно про заміжних жінок, бо незаміжні вже є покликані до цеї служби. Роботою тих жінок булоб працювати в воєнним промислі, а також в ріжних військових частинах, включаючи протилетунську охорону.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Кінець Невтральности

Коли конгресова палата послів ухвалила предложену урядом поправку до закона про невтральність, вона поставила новий милевий камінь в американській заграничній політиці. Цей закон дає урядові право узброїти торговельні кораблі, що возять амуніцію до Англії й інших країв, що воюють проти Німеччини. Нігде правди діти, що ця постанова наближає нас до стріляної війни, хоча властиво не вона зробила основний перелом у політиці в цьому напрямі, а закон, званий „ленд-ліз ект". Теперішня поправка невтральностевого закону це тільки льогічна консеквенція закону про пожичку й аренду.

За дебатою над цею поправкою слідили докладно уряди держав противної сторони. Довгі дебати, звичайні в демократичній країні, вони пояснили свойому населенні як доказ, що Америка не хоче йти помагати Англії, що вона не хоче встрявати в війну. Колиж тепер конґрес заявляється за закінчення невтральности, вони певно будуть набріхувати своїм людям те саме, покликаючися додатково на те, що палата послів найшла за поправку лише більшість 20 голосів. Це знову буде чиста неправда та використання незнання спеціяльно американських умовин.

Факт є фактом, що закон про пожичку й аренду ухвалено подавляючою більшістю, а поправку невтральностевого закону невеликою. Одначе ця ріжниця в числі голосів зовсім не є вислідом скріплення ізоляційних настроїв серед населення або законодавників Америки, а вислідом спеціяльної ситуації, що виринула тепер не в заграничній політиці, а у внутрішній політиці Злучених Держав. Як показують розпити ґазет та Інституту Публичної Опінії, настрої щодо заграничної політики серед членів конґресу тепер зовсім такі, якщо не ще менше ізоляційніші ніж давніше. Однак в конґресі поширяється тепер переконання, що адміністрація не проявляє такого провідництва, яке вона в таку важку хвилю повинна проявляти. Відноситься це передовсім до становища уряду в відношенні до робітничих юній. Закидують члени конґресу урядові, що він занадто панькається з юніями, і робить це в такий час, коли власне потреби повної допомоги Англії вимагають твердої політики й супроти підприємців і супроти робітників. Що це було причиною охлялого настрою в конґресі, видно з того, що конґрес ухвалив поправку зараз, як лише президент дав до зрозуміння, що він поставиться твердо в відношенні до юній.

З тої причини Німеччина й Італія властиво повинні мати мало причини до радости з приводу ухвалення поправки невтральностевого закона. Якби вони не опиралися на обріхуввання свого населення, вони сказали би й своїм народам явно-славно, що Америка зробила ще один великий крок у напрямі до активної участи в світовому конфлікті — по стороні ворогів націстів і фашистів.

Податки Як Засіб Проти Інфляції

В урядових колах Вашинґтону виробляють пляни величезного оподаткування нації, щоб тим придбати грошей для державної скарбниці, а також, щоб тим контролювати ціни. Одною з причин інфляції є це, що в економічну систему даного краю напливає чимраз більше обігового гроша. Вслід за тим ціни скачуть вгору. Бо ціни на продукти з правила, стоять у прямій пропорції до обігового гроша. Чимбільше грошей мають люди на витрату, тим вони є схильніші обернути ті гроші на продукти щоденної потреби. Коли сума обігового гроша зростає, а сума продуктів, які можна булоб за них купити, стоїть на місци, ціни мусять скакати вгору.

Вкорочення суми обігового гроша, або збільшення продуктів, стягає ціни вдолину і запобігає інфляції. А що нині велику частину економічної енерґії Америка витрачує на воєнні продукти й через те виробу споживчих продуктів не може побільшити, залишається контроля гроша. Забравши людям велику частину гроша на податки, їм мало залишиться на те, аби гойно тими грішми розкидати. Кожний буде ощадний, купуватиме мало, а тому й ціни не будуть мати великої охоти скакати вгору.

Ця арґументація лише частинно оправдана. Уявім собі таке: Внаслідок зросту заробітної платні (на яку уряд не задумує накладати контролі), мусять теж зрости і ціни на продукти; інакше фабрика збанкротує. А навіть колиб ту фабрику хотіла перебрати держава, то вона, платячи більшу заробітну плату, теж буде змушена відповідно піднести ціну на даний продукт інакше буде змушена докладати з державної скарбниці. А державну скарбницю засоблюють зо своїх кишень таки самі люди. Кінець кінців, фабрики в руках держави мусілиб також станути на самовиплатний ґрунт і ціни таки мусілиб підскочити.

Робітник, дістаючи більші заробітні плати, за нинішним пляном уряду, мусів би віддати урядови від 15 до 25 відсотків з цеї платні титулом податків. Бо, як сказано, зменшенням обігового гроша, уряд має на цілі спинити зріст цін і запобігти інфляції. Та заковика міститься в тім, що ціни на продукти таки зростуть і то не внаслідок збільшення обігового гроша, тільки внаслідок зросту заробітних плат, а заробітні платні будуть обстрижені податками. Якби збільшені заробітні плати залишились у кишенях робітників та інших працівників, справа булаб ясна: зросли на 15% заробітні платні і на стільки зросли ціни. Значить — одно покриває друге. Робітники та всі інші працівники на тім не потерпілиб. Але коли ціни на продукти внаслідок зросту заробітних плат також зростуть, скажім на 15 до 25%, а ту надвишку забере уряд титулом податків, робітникови і працівникови залишиться в кишені на 15 до 25% менше покупної сили, ніж мав передтим.

Тому так видається, що для американських робітників вже буде краще, коли уряд не буде супроти них занадто великодушний і таки наложить контролю цін не лиш на всі продукти, але також на всі суспільні услуги, влючаючи їх працю. Контроля цін на працю доведе бодай до того, що ціни на продукти дійсно будуть стояти на місци. Інакше контроля цін буде тільки побожним бажанням уряду, який в обличчі сильніших фактів змушений буде робити в бік фабрик все нові уступки, дозволяючи на підношення цін, і водночас забираючи надвишку заробітних плат шляхом податків. Життевий рівень тоді мусить обнизитись.

Але з другого боку можна поставити такий запит: Чи справді нині можна знайти в Америці якусь рецепту, яка запобіглаб обниженню життєвого рівня? Знаємо дуже добре, що в теперішню пору яких 20% відсотків національної енерґії витрачуємо на літаки, гармати, повзи й інші воєнні продукти, з яких нам не буде ніякої вигоди ні користи в нашім щоденнім житті. Знавці кажуть, що вже в недалекому часі будемо витрачати на воєнні продукти половину цілої нашої промислової енерґії. А коли так, то як можна взагалі собі уявляти, що життєвий рівень не впаде також в долину. На життєвий рівень складаються власне ті продукти і ті суспільні услуги, які нація сама витворює. Коли ми виробимо на рік більше міліон авт, то ті авта, знайшовшись в орудуванні людей, збільшать життєвий рівень тих людей. Те саме з домами, меблями, одіжю, напитками і харчами, фільмами, театрами і т. п. Але коли виробимо кількадесять тисяч більше боєвих літаків, повзів, гармат і т. п. та поставимо їх у військових ганґарах та ґараджах, чи просто пішлемо десь за море, то з того нікому не буде ні трошки лекше чи вигідніше жити. Це ясне.

Мусимо числитися з тим, що життєвий рівень обнизиться. Бо цього вимагає безпека краю. Інші народи, щоб забезпечити для себе свободу дальшого національного розвитку, приносять не лиш величезні жертви в майні, але також у крові. Америка дотепер, з малими виїмками приносила лише жертви матеріяльні. Та на тім не закінчиться. Сам президент перестерігає, що треба бути приготованим на найгірше. А коли це „найгірше" наступить, тоді всім нам прийдеться затягати теж і пояс, але так, як тепер багатьом і не сниться.

Поляки в „Дружній" Росії?

Польський Інформаційний Центр приніс з Лондону цікаве інтервю з польським ґенералом Маріяном Янушайтісом, який недавно вернув з Советського Союзу. Слова його про побут поляків в Росії є тим цікавіші, що він говорить з повною свідомістю, що Сталін є справжнім „союзником" поляків. Тому протисоветська пропаґанда з боку ґенерала є виключена.

—o—

Справа поляків-засланців в Росії дуже давила наші серця, почав ґенерал Янушайтіс. За ці два роки війни давили нас жаль, гнів, встид, а часто безсилля. Щойно німецько-советська війна принесла зворот в положенню поляків в СССР.

В СССР є тепер понад 1,800,000 поляків. Є це поляки, яких вивезли большевики в першій половині 1940 р. По прогрі Франції, яка була для большевиків великою несподіванкою, советсько-німецький зудар став неминучим, а тоді советський уряд почав змінювати своє відношення до поляків.

Одначе, так як тепер стоять справи тяжко подати ці місця, де знаходяться польські засланці. Є їх повно в Азії та в європейських частях СССР, в таких як Казань, Кіров, Нижний Новгород, Вологда, Архангельськ і ін. Багато поляків заслано до промислових центрів Донецького Басейну. Бувших військових заслано аж до Перму. За Уралем, в Середній Азії, польські засланці знаходяться в таких центрах: Ташкент, Акмалінськ, Семипалатинськ, Омськ, Новосибірськ, Петропавловськ і інші.

Щодо життєвих умовин тих поляків, то як твердить, ґен. Янушайтіс, є вони дуже погані. Зо своїх власних спостережень не може багато подати, бо майже два роки сидів в советській тюрмі. Але це, що йому оповідали та писали інші, малює життя поляків в СССР дуже понуро та чорно. Вправді всякі інші недостачі терплять також інші громадяне Советського Союзу, але до поляків примінювано куди суровіші міри.

Як причину вивезення поляків в глиб СССР подає ґен. Янушайтіс ось що: В Східній Галичині українці, які є дуже впливовою ґрупою в СССР, одержали вільну руку в ліквідуванню польського елементу. На північно-східних землях большевики, руководячись московськими націоналістичними інтересами, також нищили поляків.

Жертвою большевицьких вивозів падали в першу чергу польські інтеліґенти, відтак польські військові осадники, селянство, частина духовенства та ці, що були „неблагонадьожні", цебто політично непевні. Всі ці елементи жили в б. Польщі на досить високому ступні матеріяльної культури. В Росії вони мусять вести дуже примітивне життя, живучи в умовинах, незнаних людям заходу. В Польщі найбідніший селянин не мешкав в землянці, ліпянці чи бараку. А в СССР поляки живуть в напів цивілізованому стані. Та це не є видумані большевиками тортури для поляків. В таких самих обставинах, пише ґен. Янушайтіс, живуть і інші советські горожани, мешканці тих околиць. Тільки коли советські громадяни вже привикли до такого життя, то полякам тяжко з ним погодитись.

Щодо праці, то її не бракує в Советському Союзі. Є вона надзвичайно тяжкою та мало поплатною, бо, советський уряд не платить багато своїм робітникам. Але хто працює в СССР, цей не гине з голоду. Життєвий рівень в СССР є надзвичайно низький, такий, що не можна його навіть порівнювати з життєвим рівнем західно-европейських держав.

Поляки майже всі працювали. Багато з них пішло на колгоспи та на фабрики. Перед своїм виїздом з Москви до Лондону ґен. Янушайтіс одержав багато листів від польських засланців, в яких вони описували своє життя. Майже всі писали, що працюють в дуже тяжких умовинах, однак вірять в кращу долю Польщі.

Та дуже траґічною є судьба тих поляків, які з ріжних причин не можуть працювати. Це передівсім нелітні діти, старці та інваліди, бо й тих є багато в Советах. Ці, як подає польський ґенерал, є здані на цілковиту загладу. І тільки одинока поміч від поляків зпоза Советів може врятувати їх від неминучої смерти. З хвилиною як большевики почали орґанізувати польські військові відділи, ці нещасливці почали стягатися до місця тих орґанізаційних таборів в надії, що їм вдасться там дістати поживу та одяг. Це, на думку ґенерала, в значній мірі перешкодить орґанізації польської армії.

На закінчення ґен. Янушайтіс заапелював до американських поляків, щоб вони помагали полякам в Советському Союзі. Вони повинні висилати харчі, одяг, обуву, ліки та інші речі, потрібні до життя. На його думку польський уряд в Лондоні дістане дозвіл від большевицького уряду теж і на пересилку грошевих збірок. Та покищо на це дозволу нема. Якщо американські поляки не вишлють помочі, то сотки тисяч поляків згинуть з голоду, казав ґенерал.

ЖЕРТВИ НА КОРАБЛИ „АРК РОЯЛЬ"

ЛОНДОН. — Британська адміраліція подала до відома, що з півтора тисячі залоги, що була на літаконосці „Арк Рояль", затопленім недавно на Середземнім морі, згинуло всього кільканацять моряків. Всі інші, включаючи капітана, врятувались. Причиною такого малого числа жертв було це, що той корабель, діставши удар від торпеди, не пішов відразу на дно. Він ще плавав кільканацять годин. Малі пароходи пробували його затягнути до порту. Та це не вдалось. Зате вдалось майже всю залогу висадити в рятункові лодки.

БОЇ В СЕРБІЇ

АНКАРА. — Сербська повстанча армія захопила велику частину околиць, випираючи окупаційні війська держав „осі" до головніших міст. По містах окупаційні власти далі розстрілюють сербських закладників.

Захріс Топеліюс.

ҐЕНІЙ*)

(1)

Був раз учений чоловік Книжковий радник. Я не знаю, чи ви вже чували про книжкового радника. Це дуже почесний титул. Книжковим радником називають такого чоловіка, який навчився багато з книжок, одначе нічого із життя. А наш книжковий радник, який не вчинив би кривди й гусеничці, проколював лише іглою хрущів і метеликів та укладав їх рядом. Найбільше радів, коли бачив, як на шпильках тріпотало все щось нового, рідкого.

Одного літнього дня світило сонце книжковому радникові в його робітню. Він почав пріти у свому зеленому, полатаному халаті. Зняв окуляри з носа та кашкет із голови, що світила лисиною, наче місяць, відслонив фіранки, виглянув і побачив, що сонце світило.

— Нині комашняне веремя, — подумав книжковий радник. Узяв жовту шапку, табачковий сурдут, сітку на мотилів, пляшку, в яку ховав рідкі комахи тай вибрався в дорогу. По дорозі наступив якійсь жінці на шлеп, оббіг довкола якоїсь дівчинки, що несла збанок молока та почав малу суперечку з ліхтарнею, яка не ходіла вступитися з дороги. Вкінці видістався з міста у парк.

Тут було літнє повітря, спів птахів. Усе цвіло й зеленіло. Одначе книжковий радник того не бачив. Він вдаряв сіткою по білих ґвоздиках, по жовтих козелцях і по зелених корчах лозини. Потрясав галузками дикої рожі. Бо дика рожа то добре місце для комах, головнож коли цвіте, а чим більше обіли її гусениці, тим ліпше. „Все листя повинні би зїсти гусениці" — говорив книжковий радник. Було теж багато чого шукати у старих пнях дерев і в галузках, що попадали й зісохли. Все, чого не зїли гусільниці, мусіло що найменьше розсипатися, зісохнути й зогнити, думав книжковий радник.

Тяжче було ловити комахи, що літали в гарному парку. Вони мали такі звинні крила, а книжковий радник не мав крил зовсім. Тому він хитрощами старався зловити водні русалки та метелики, ловив у повітрі бурчимухи, комарі, золоті мухи. А хоч багато з тих малесеньких звірят діставало від нього смертний удар, то він не щадив теж павуків у їх павутинні. Найпоганіші частенько були найрідші. Все міг ужити книжковий радник для своєї збірки. І радникова була правда, бо в природі нема нічого, що не мало би своєї мети й призначення. Лише така була помилка, що книжковий радник мало зважав на призначення звірятка, коли лише дістав його до своєї збірки та коли описував, як воно виглядає.

Та він мав тепер мало щастя на ловах. Щож мав почати з тими кількома сотками бурчимух, овадів і капустяних гусениць, яких мав уже багато соток. Змучений та в поганому настрої сів над берегом ставка. Там велика, гарна водна лелія отворила до сонця білу, свіжу чашу.

— Ах! — озвався наразі одушевлений книжковий радник. Він побачив якесь манюсеньке, дуже дивне сотворіння, укрите серед пелюстків цвіту водної лелії.

Сотворінячко це було всього на пів центиметра велике, ніжненьке наче цвітовий пилячок, малесеньке й рожевеньке. З вигляду подобало майже на дитинку, таку манюсеньку, а на білих як сніг плечах мало прозорі, лискучі крильця, наче метелик. Кожен інший був би сказав, що то дуже любе сотворінячко. Книжковий радник також зрадів дуже, та лише тому, що найшов рідку комашку.

Сховав це звірятко у фляшку між інші комахи тай вдоволено вертався додому. Тут цю нову комашку пришпилив шпилькою на корку та став приглядатися мікроскопом.

— То дивне, дуже дивне, — сказав книжковий радник. — Такої комахи я ще ніразу не найшов. То мусить бути „Гомункулюс мінімус", мікроскопійно малесенька людина. Він так дуже тріпочеться, що я не можу порухувати пальців його задніх ніг. Поглягу насамперед у мої книжки, що там сказано про рід „Гомункулюс" а за той час він певно згине на шпильці.

І він поклав пришпилене звірятко у куті робітні та пішов поглянути в книжках. Не міг найти в книжках ні сліду про рід „Гомункулюс", тому пішов до найбільшої міської бібліотеки. Там довгими рядами в поличках стояли книжки. Книжковий радник узявся перешукувати книжка за книжкою, чи не найде опису людського сотворіння, великого всього на пів центиметра. То була велика, тяжка праця. Книжковий радник шукав повних сім літ. Лице з того шукання та гризоти набрало попелястої краски, а табачковий халат став цвисти наче бараболисько, одначе годі було найти „Гомункулюса", принайменьше не такого, який буває у цвіті водної лелії.

Як минуло сім літ книжковий радник вернувся знову у свою робітню. Постановив написати книжку про нову „Гомункулюса" комаху, що живе запахом цвітів, а звичайно буває у ставку, у парку, в означену пору в літі, а має цю дивну прикмету, що знаходять його вчені люди в літніх халатах табачкової краски.

Тому книжковий радник пішов знову до шафи та відчинив припорошену скриньку, в якій був укритий корок із „гомункулюсом", повних сім літ. Звірятко це сиділо ще на шпильці, живе й веселе та тріпоталося, як і колись. Воно навіть підросло, вже було велике на один центиметер. Книжковому радникові здавалося начеб воно сміялося.

Та книжковий радник не був злий чоловік, усеж таки його сердило, що комаха сміється. — Так, — сказав він — ти ще смієшся? Я тебе навчу сміятися!

Потім узяв великий моздір і розтер це сотворіння на дрібні шматочки. — Тепер певно не будеш ворушитися! — сказав книжковий радник.

Помилився! Книжковий радник глянув у моздір і побачив що це сотворінячко сиділо собі на долівці, ще живіше й веселіше, ніж передше. Не оплатилося би щераз попробувати, чи не вдалося би його покавальцювати та потовкти. Таксамо добре можна було пробувати робити діри в повітрі. Тепер це сотворіння ще підросло, було вже велике на два центиметри.

— Так? — сказав книжковий радник, збентежений та сердитий, — то ти належиш до такої породи! Коли так, то не лишається нічого, лише спалити тебе.

І книжковий радник розпітив у печі великий вогонь, вкинув у нього це звірятко та примкнув дверцятка. — Тепер уже певно драб не тріпочеться, — подумав він.

Коли вогонь вигорів, книжковий радник цікаво відчинив дверцята печі. І побачив у попелі це сотворіння веселе й неушкоджене. Тепер воно було вже велике на три центиметри й уміло говорити.

(Дальше буде).

*) Ґеній — латинське слово: дух, опікунчий дух, якого римляни й греки уявляли собі як божків нижчого ряду, з крильцями.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. И.

25-літня річниця Нюйорської Філії Американського Червоного Хреста.

Цього року припадає 25-літня річниця оснування філії А. Ч. Х. в Ню Йорку. З цеї нагоди філія влаштувала 10. листопаду в Тавн Гол концерт-збори, на які запрошено провідників промислу і робітництва та федеральних і стейтових урядників, а далі робітників-добровольців, які працюють для А. Ч. Х., та предсідників чужинецьких груп при А. Ч. Х. Від українців була запрошена голова української групи.

Ціль тих зборів, на яких зібралося коло 1,000 ріжних представників, була, щоб представити ту працю, яку нюйорська філія виконала за час свойого 25-літнього існування, а головно, щоб з нагоди 25-літньої річниці та з приводу теперішніх воєнних подій оживити ще більше працю та заохотити провідників поодиноких ґруп до активнішої та видатнішої акції в користь А. Ч. Х.

Програма зборів складалося з двох частин, з музичної та з промов. Зборами проводив Словн Колт, предсідник кампанії для здобуття членства для нюйорської філії А. Ч. Х. Він у своїй вступній промові заясував значіння Червоного Хреста та ту ролю, яку він відограє тепер. Американський Червоний Хрест, говорив він, головно в останніх 25 роках, починаючи від першої світової війни, виказав величезний успіх у своїй добровольчій та благородній акції. Бо в тих 25 роках він помагав міліонам людей по цілому світі. Саме тепер зближається такий час, де тої помочі буде потрібно ще більше. Бо не тільки з причини теперішніх воєнних часів завдання А.Ч.Х. збільшились. А.Ч.Х. мусить готовитись також до тої хвилі, коли по скінченню воєнних страхіть, прийдуть нові страхіття голоду, пошестей, коли майже ціла Европа буде потребувати помочі. Тому, говорив предсідник, ми мусимо вже цього року подвоїти, а то потроїти членство, а таксамо і жертвенність Ню Йорку. У 1940. році нюйорська філія мала 150,000 членів, а цього року це число мусить виносити найменше 300,000. Минулого року збірки з членських вкладок та з жертв виносили коло $600,0000, а цього року ця сума мусить бути далеко більшою. Наша праця, говорив бесідник, подвоїлась, відколи почалась друга світова війна. Ми поширили свій обсяг діяльности також і на нові ділянки праці, як от поміч та кооперація з бюром національної оборони краю. Ми повинні бути щасливі, що маємо таку організацію, якій нема подібної в світі, яка вже десятки років виконує свою працю в часі мира й війни й яка є все готова в кожнім часі, на кожний випадок і для кожного дати поміч.

З черги промовляв Томас Лайонс, президент Нюйорської Стейтової Федерації Парі. Між зібраними бачу я, говорив Лайонс, багато моїх знайомих, які є провідниками індустрії, торговлі, робітничого руху. І воно так повинно бути. Праця для А.Ч.Х. обєднує нас усіх. І тут не може бути ріжниці між капіталом і працею, між демократом і републиканцем, між католиком і протестантом. Нас усіх лучить спільне бажання для спільної праці на користь А.Ч.Х. І як ми всі лучимося для праці і помочі А. Ч. Хрестови, таксамо ми повинні обєднатись тісно в кожній іншій акції, яка є звернена для оборони краю. Бо тільки в тіснім обєднанні всіх кляс і всіх громадян наша оборона краю буде повною і успішною. Заступник ґубернатора Полеті, взивав у своїй промові громадян міста Ню Йорку виказати в своїй праці для А. Ч. Х. таку охоту, такий патріотизм і таку жертвенність, які моглиб стати прикладом для всього громадянства Злучених Держав. Працюйте з тою думкою, що як піде Ню Йорк, так піде вся нація.

Я вірю, що ці завдання, які поставила собі філія А. Ч. Х. в Ню Йорку, будуть виконані цього року в сто відсотках, говорив Алберт Ґолдман, начальник пошти в Ню Йорку. Бо працюючи для А. Ч. Х., я переконався, що ці люде, які посвячують свій час і труд для А. Ч. Х., це є така група мужчин і жінок, що переняті дійсною посвятою в тій самій праці, а тому їх праця не може зазнати невдач, а навпаки вона мусить принести напевно успіх та осягнути намічену ціль.

Від жіноцтва промовляла пані Девід Чалінор, директорка кампанії для здобуття членства. Вона переповіла точно, скільки людей працює даром, та посвячує свій час для нюйорської філії Ч. Х., і яку роботу вони виконують. Також згадала про ті всі ділянки праці, які тепер спочивають на Ч. Х., як наприклад, відбирання крови, її переховування, або відсилання її там, де зайде потреба ратувати життя, курси для несення першої помочі, для домашнього піклування, для оборони і вдержання внутрішнього фронту і т. п.

На кінець забрав слово предсідник Словн Колт, і завізвав провідників поодиноких національних груп, щоб вони посилили кампанію між своїми людьми, головно в тому напрямі, щоб дістати якнайбільше членів. Кожний з ваших людей, говорив С. Колт, повинен стати членом А.Ч.Х. кожний повинен вважати собі за честь і бути гордим з того, що належить до такої організації як А.Ч.Х.

Це свято-збори закінчено тим, що на сцені представлено живий символ кампанії за членством з нагоди 25-ліття існування нюйорської філії А. Ч. Х. На сцені перемаширували спільно, рука в руку, піклунка Червоног Хреста та чотирьох вояків, від піхоти, маринарки та летунства.

З цього звіту про ці збори ми бачимо, яку велику вагу прикладають тепер американці для праці Ч. Х., та яке велике значіння вони приписують цьогорічній кампанії для зєднання якнайбільшого числа членів до Ч. Х. У цій праці для А. Ч. Х. теж і американські українці не повинні бути позаді. Жертвенність американських українців для цілей А. Ч. Х. повинна бути кількакратно більшою ніж була попередніми роками. Бо може в попередніх роках ми не звертали належної уваги на працю Ч. Х., може ми не прикладали належної ваги до того значіння, яке має Ч. Х. для кожної нації. Тому тимбільшу працю ми повинні виказати цього року. Тому тимбільше жертв ми повинні зложити тепер, іще цього місяця, бо кампанія буде тривати тільки до кінця цього місяця. І то треба нам виказувати ту працю і жертвенність спільно та зорґанізовано. Кожний українець і українка повинні ставати членами Ч. Х. за посередництвом тих товариств, до яких вони належать. Окремо кожне товариство повинно зложити від себе якийсь даток та вислати його разом з членськими вкладками впрост до А. Ч. Х. Висилаючи вкладки та жертви, треба подати назву товариства, та зазначити, що це є американсько-українське товариство. Бо щоб праця американських українців була видною, вона мусить бути записана в рекордах А. Ч. Х., що вона походить від українсько-американських товариств. Досі тільки кілька відділів У. Н. Союзу, Союз Бизнесменів і два відділи самостійного Золотого Хреста ухвалили зі своїх кас відповідні датки на Ч. Х. в Ню Йорку. Таксамо досі вписалося ще тільки мале число членів. Це треба чимскорше направити, бо до кінця кампанії остається тільки два тижні.

Стефанія Галичин,
голова укр. групи при А.Ч.Х. в Ню Йорку.

ПРОТЕСТУЄ. — Филип Морей, президент Конгресу Промислових Організацій, протестує проти рішення Краєвої Розємної Ради в Вашинґтоні проти закритої шапи в углевім промислі. Опісля Морей зрезиґнував з Ради. За ним сидить секретар Конґресу Промислових Організацій, Томас Кенеді.

DEFENSE BONDS QUIZ

Q. Who said: "I only regret that I have but one life to lose for my country"?

A. Nathan Hale, who gave his life for America, like great numbers of his fellow countrymen. We are only asked to lend our dollars for Defense Bonds and Stamps to defend the liberty for which they died.

Q. Where I work there is no payroll allotment plan for the buying of Defense Savings Bonds and Stamps. How can I get one started?

A. This depends on your position, and the kind of organization in which you are employed. Generally speaking, your immediate superior would be the proper person to receive your suggestion that you would like to have a voluntary pay-roll allotment plan introduced. The firm's bank can supply information about such a plan.

NOTE.—To buy Defense Bonds and Stamps, go to the nearest post office, bank, or savings and loan association; or write to the Treasurer of the United States, Washington, D. C. Also Stamps now are on sale at retail stores.

Як Поширюють Серед Американців Знання Про Україну?

(В тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи організацій, що будуть закуповувати книжки про Україну і українських людей для американських інституцій чи американських визначних людей).

Ню Йорк, Н. И. — Відділ 204 У. Н. Союзу закупив два примірники книжки Юрія Вернадського „Богдан - гетьман України", призначуючи один примірник для Томпкінс Сквер Лайбрері, а другий для відділу.

Честер, Па. — Українська православна парохія закупила один примірник „Історії України" і передала його до міської бібліотеки.

Масові Розстріли Жидів в Україні

Новинкарська аґенція ОНА приносить вістку з „котрогось міста в Европі", в якій говорить, що німецькі власти в Україні масово розстрілюють жидів. Лише в Києві розстрілено 52,000 жидів. Згадана аґенція стверджує, що ці розстріли є методичні і не мають нічого спільного з дикими погромами, поповнюваними безконтрольною товпою.

СТАЛІН Й ІМПЕРІЯЛІЗМ

В останній своїй промові, найбільш войовничій з усіх промов, Йосиф Сталін став в обороні поневолених, а між ними і — українців. Ось уривок з його промови:

„Коли гітлерівці забирали німецькі краї та зєднували їх разом як Ренщина, Австрія та інші, то можна було їх уважати за націоналістів. Але коли вони, підбивши чужі землі та поневоливши европейські народи — чехів, словаків, поляків, норвежців, данців, голяндців, бельґійців, французів, сербів, греків, українців, росіян та балтійські народи — почали війну за опанування цілого світа, гітлерівська партія перестала бути націоналістичною партією, а стала імперіялістичною, партією грабіжників і гнобителів".

—o—

Признаємо повну рацію „батькови" Сталінови. Все це, що він сказав про Гітлера, правда. Одначе не можемо Сталінови вірити, що він так дуже гидиться „імперіялізмом". Він-жеж сам показав світу зразок модерного імперіялізму! Хто вогнем і мечем підбив Україну, Білорусь, Вірменію й Грузію в рр. 1919—1921? „Батько" Сталін! Хто втопив в людській крові та пожежі самостійність Азербейджану, хто почав насильну русифікацію туркменських народів? „Товариш" Сталін. Хто почав неспровокований і брутальний напад на демократичну Фінляндію в 1939 р.? Чи не „ґеній" Сталін? Хто під натиском совєтських танків, літаків та многотисячної армії знищив самостійне існування Литви, Латвії та Естонії? Чи не „собіратель русских земель" — Сталін? Хто загарбав брутально Західно-Українські та Західно-Білоруські Землі? Чи не „демократ" Сталін? Хтож під натиском війни та при згоді „побратима з Берліну" забрав Басарабію та Буковину, як не Йосиф Вісаріонович Сталін? Хто домагався дозволу від „берлінського колеґи" на цілковиту окупацію Фінляндії, Болгарії та Дарданелів? Чи не Сталін!!!

Каже українська пословиця. „Чияб корова ричала то ричала, але його (Сталіна), то таки мовчалаб. Аякже!

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Кожна з сімох звізд Великого Воза (Медведиці) перевищає сонце від 15 до 90 разів скількістю світла.

Фунт білого хліба з маслом більше причиниться до збільшення ваги ніж 4 фунти картопель.

НАЙБІЛЬШИЙ „ЛІТАЮЧИЙ ЧОВЕН" У СВІТІ.—Серед оплесків 3,000 видців і свисту корабельних свистівок, спущено на воду в Мидел Ривері, в Меріленді, з фабрики Ґлен Л. Мартина отсей літаючий боєвий корабель американської воєнної фльоти, котрий охрещено „Марс". Літак коштував півтретя міліона долярів. Він може полетіти до Европи й вернутися назад, не осідаючи на землю. Його крила мають 200 стіп від кінця до кінця. Він може унести 150 вояків.

Жіноча Сторінка

Історія Жіночої Сторінки

Очевидно не цеї, що час від часу появиться у тутешній пресі та наче хоровите немовля здебільша і року не дотягає. Також в довоєнних галицьких часописах вона почала правильно появлятися ледви на кілька літ перед останньою війною. До цього часу вже кільканацять літ розвивалася у Галичині самостійна жіноча преса, що досягнула була високого денникарського ровеня. Польська посолка Яворська, передаючи одного разу з львівської радіо-висильні огляд жіночої преси назвала була нашу „Нову Хату", „Жінку" та „Жіночу Долю" „літературою" та не щадила їм слів найвищого признання.

У американській пресі жіноча сторінка появляється вже у вчасних 1890-тих роках як сталий діл щоденників. „Ню Йорк Таймс" мав у своєму редакційному складі жінку-денникарку вже в 1896. році. Була нею Міді Морган, яка щоднини писала для часопису кількадесять стрічок про — коні, корови та інші домашні звірята. Але правильна жіноча сторінка побачила у перше світ у нюйорському „Геральді".

Була вона прямо сензацією, а видавці погодилися на неї в сподіваннях, що в цей спосіб заінтересують своїм часописом жіноцтво. Від цьої хвилі редакція почала щораз більше заповнятись жінками-співробітницями, що замітали редакційні підлоги довженими та широкими спідницями, ледви вміщували у двері наморшені наче гори рукави, та розгублювали по бюрках шпильки та гребінчики, що їх потребували незчислену скількість для вдержання у ладі своїх зачісок.

Їх зухвале рішення „писати до часопису" майже завсіди попереджувала втеча з родинного дому, пірвання звязків з ріднею, чи інша цього рода революційна подія. А над заввагами редакторів, чи стилістичними трудностями проливали ці перші денникарки море сліз, що у цьому часі було найчастіше вживаною жіночою зброєю. Тому що Невада Дейвіс була твердшого серця і не бралася плакати з будьякої причини, — начальний редактор часопису, в якому працювала, був так захоплений цьою її прикметою, що вмістив у її службовім рекорді таку заввагу: „Не вибухає плачем, коли критикувати її писання" Ось таке вписав добряга містер Quigg, а його заввага перейшла до історії жіночої сторінки як знаменна характеристика перших жіночих робітниць газетярського ремесла.

Коли йде про теми цього першого жіночого ділу у щоденниках — то були вони майже такі самі як сегоднішні. Мода, кухонні приписи, засади товариської поведінки, проблеми подружя та кохання, косметика, прикрашування хати. Лиш підхід до цих справ був інший як сьогодня: солодкаво-романтичний, відповідаючи характерови тодішнього жіноцтва та епохи, що у ній верховодило воно при помочі сліз, істеричних атак та плитонького ума.

Приписи страв обильні та тяжкі, товариські засади для жіноцтва все ще пахнуть монастирним реґуляміном:

Не личить жінці проходжуватися самій після заходу сонця. Нехай небо хоронить шановану жінку перед лякерованими нігтями, бо вони надаються лиш для „легких". Поки не зайшло ще сонце — не можна жінці іти під рамя з мужчиною.

Цілі жіночі сторінки заповнені цього рода справами які у цьому часі найбільше жінок цікавили. В декораційних проектах повно сердець, незабудьок та символів кохання, а теж нерідко видавці обводили ними цілу сторінку наче рамкою.

Та одна характеристична річ проявляється навіть у цій найвчаснішій добі жіночої сторінки: Жива обміна думок між читачками та редакцією. Читачки ріжних суспільних кляс, освіти та середовища звертаються до редакторок жіночих сторінок з найбільш особистими справами наче до якоїсь установи необмеженого довіря. Завдяки цій обставині сторінка переходить до історії, як цікаве жерело матеріялів, що їх тяжко деінде вийти. Нераз стануть вони помічними для зображення людей, звичаїв та обичаїв, що їх вже не тямлять живучі.

Кожна десятка літ — це для жіночої сторінки крок вперед у напрямі модерного денникарства. Розрослася вона до необхідного ділу газети, який приносить кращу, чим котрий небудь інший обміну думок між редакцією і читачами, та існує для обслуги їх життєвих, щоденних потреб.

Ділянка кухонних приписів перемінилася на місце, звідкіля фахівці кермують справою здорового добору харчів та їх приладжування. Члени редакцій щоднини звиджують торговиці, провірюють ціни, щоб достарчити своїм читачкам вказівок для економічного ведення хати. Нюйорський часопис P.M. подає щоднини спис страв для низького та пересічного кошту обіду, виписуючи біля кожного харчевого середника останню ринкову ціну. Інший часопис випробовує кожний кухонний припис на власній кухні, так, як аналізує нові косметичні вироби у власних ляораторіях заки поручить їх своїм читачкам. Новинки з моди стоять на послугах цілого одежевого промислу, що не щадить гроша на це, щоб у кожний день інформувати читачок про це, як треба їм зодягатися. Лікарі та педагоги забирають на сторінках голос в справі виховання дітей — досвідчені та інтеліґентні одиниці діляться з читачками радами, якщо мають вони якісь трудноці особистого чи родинного характеру.

Коротко: так як необхідною є у щоденнику сторінка про біржеві рухи для цього, що торгує вартісними паперами, чи оголошеневий діл для шукаючих мешкання — так сьогоднішна американська жінка не може обійтися без цього, щоб щоднини не кинути оком хочаб лиш на заголовки та знимки жіночої сторінки.

З розвоєм орґанізаційного життя жіноча сторінка стала теж постійним місцем інформування суспільности про діяльність та осяги жіночих товариств. Також находить вона все читачок цікавих довідатися щось про життя провідних американських родин, і факти та сплітки на цю тему теж причиняються до її живого змісту.

Бували в історії жіночої сторінки спроби заповнити її іншим матеріялом в місце традиційних тем про моду, не-житу та домашне життя. Але вони не повелися. Жінки, що пишуть на загальні теми найдуть місце усюди інше, поруч мужчин-співробітників, якщо їх перо для цього надається, і не треба їм шукати захисту у жіночій сторінці. Ганна Мек-Кормик, Дороті Томпсон, білорусинка Соня Томара, чи інші, заповняють передові сторінки найбільш читаних щоденників статтями на політичні чи соціяльні теми. Літературні таланти, чи ці, що працюють над глибшою обрібкою жіночих тем — мають для цього окремі жіночі магазини.

Клявдія Олесницька.

Якщо ніж замочиться в воді перед краянням на твердо звареного яйця, тоді жовток не розпадеться, ні не скрушиться.

Плями з яєць треба намочити в зимній воді, заки випереться, бо гаряча вода лиш усталить ті плями. Звичайна столова сіль усуне свіжі плями з яєць, якщо нею натреться сплямлене місце негайно.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДАРУНОК. — Жінка Антонія Дж. Дрексела Бидела, американського амбасадора до аліянтських урядів у Лондоні, розмовляє з норвежським королем Гаконом, по передачі на його руки подарованих американцями амбулянсів.

На Ріжні Теми

ЯК ЖІНКИ?

Американська преса звернула специяльну увагу на те, як голосували жінки, що є членицями конґресу, в справі поправки закону про невтральність.

Жінок у палаті послів конґресу є тепер сім. З них чотири голосували за поправлення закону, отже за узброєння американських воєнних кораблів, а три проти.

Можна сказати, що конґресменки назагал поділилися в своїх поглядах на справу так, як конґресмени. Отже в цій справі жіночого наставлення нема.

І МАТЕРІ ПОДІЛИЛИСЯ.

Підчас дебати над проектом у сенаті одинока сенаторка, пані Геті Каревей з Арканзасу, заявилася за проект поправки закона про невтральність і при тому покликалася на своє материнство: „Я відчуваю цю справу глибоко, бо я маю двох синів в американській армії".

З чотирьох конґресменок-матерей дві заявилися проти поправки, дві за поправку. Одна з них навіть виразно сказала, що про те, як голосувати в цій справі, вона питалася свого сина, що служить в армії, і цей їй сказав: „Голосуйте за поправку й я буде з тебе гордий".

Отже й матері не займають специяльного становища.

І ВОНА, ЯК ЧОЛОВІКИ.

Пані Френсиз Болтон, що представляє Огайо, голосувала проти ревізії невтральности й додала:

„Ніхто від мене не чує більшої відрази до Гітлера..."

Як вона це знає, конґресменка не каже. Та коли вона це заявила, та ще по такім голосуванні, то вона теж поступила, як звичайно поступають чоловіки.

НА НЕЗАБУЛІЙ ПОЗИЦІЇ.

Як подають з Маганой Сити, в Пенсилвенії, жінка, пані Крізі, займає там ще від 1927 року небувалу позицію: є вона одинокою в стейті жінкою на становищі сторожа на протипожарній вежі.

Вежа находиться на верху гори Берз Гед, 6 миль на схід від Маганой Сити. Сторожа будка має всього 6 квадратових стіп. Ціль сторожі доглянути пожар ліса, означити його місце на карті й подати відповідний сиґнал при помочі радія.

За час своєї служби пані Крізі прийшлося раз слідкувати аж за 15 лісовими пожарами нараз.

ДОБИВАЮТЬСЯ ГОЛОСУ.

На річній конвенції „Стейтової Федерації Жіночих Клюбів", що відбулася недавно в Лейк Плесид, Ню Йорк, ухвалено резолюцію за поправку закона про невтральність, а потім резолюцію з домаганням признання представницям жінок місця на майбутній мировій конференції, що відбудеться по закінченні світової війни.

Нішо й казати, що жінки будуть могти мати представницю на тій конференції тільки на випадок перемоги демократичних держав. Гітлер жінці місця в політиці не признає.

НЕБУВАЛЕ ПРИЗНАННЯ.

Появилася по анґлійськи книжка про відомого американського гумориста Вила Роджерса.

Має видно на цілі пояснити, чому люди так любили „того кавбоя".

Та написала книжку вдова по ньому, Беті Роджерс.

Один факт про Вила Роджерса, відомий звідки инде, а тепер потверджений у книжці його вдови, показує, чому вона так хоче пояснити, чому люди Вола Роджерса так любили: був Вил Роджерс запрошений на обід до нафтяра Догенія. Підчас обіду він говорив промову. На другий день вислав Догенові рахунок на тисячу долярів. Пояснив, що це звичайна ціна за промову на обіді. Догерті відповів, що він не думає платити рахунку: отже він просив Вила Роджерса не як професійного бесідника, але як приватну людину.

О, ні, — відповів Вил Роджерс, — якби ви були мене просили як приватну людину, ви були би запросили й мою жінку.

Догені побачив свою помилку й заплатив рахунок.

ТАРЗАН, ч. 445. Підглядач.

Тарзан вискочив на дерево, щоб заховатись перед моряками, які на приказ свого ватажка почали перешукувати околиці.

Як вони вернулись з розшуків, запевнені, що в поближжі нема нікого, Тарзан знов підійшов до них, хоч тим наражався на смерть.

На знак свого ватажка моряки в турбанах почали свій небезпечний наїзд на столицю, видряпуючись вгору по горбку.

А Тарзан, маючи якусь свою власну секретну ціль собі здалека йшов за ними, немов би він був їхнім спільником.